

Evropska komisija priprema dokument o rešenjima za visoke energetske troškove

STIŽU REŠENJA ?

BRUSSELS – Evropska komisija priprema dokument o rešenjima za visoke energetske troškove koji razbijaju konkurentsku moć EU industrije, saznaje **Reuters** u izvorima u Briselu. Dokument treba da bude objavljen kasnije ove godine, a iza toga će ovo pitanje biti tema EU samita u februaru. Potpredsednik EK i evropski komesar za industriju Antonio Tahani kazao je da se problemi industrije nalaze u visokim cenama energije, teškom pristupu kreditima i padu investicija“. Udeo evropske industrije u BDP EU opao je sa lanjskih 15,5%, na 15,1%, udaljavajući se od neformalnog cilja od 20% koji je za 2020. postavila Komisija.

1

BRISSEL – Vlade EU počele su rasprave o obavezujućoj primeni tri nacrti pravila EU u oblasti prenosa električne energije, u cilju kompletiranja unutrašnjeg energetskeg tržišta, saopšteno je 26. septembra iz Evropske komisije. Tri pravila - za dodelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima, o zahtevima za priključenje proizvođača na mrežu i o zahtevima za priključenje potrošača – su prva od devet takvih nacrti pravila koja su u procesu faze odobravanja. Pravilo za dodelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima određuje način izračunavanja kapaciteta u raznim zonama i uključuje metode alokacije kapaciteta za dan unapred i u toku dana. Pravilo o zahtevima za priključenje proizvođača na mrežu za sve proizvođače uključuje minimum standarda potrebnih za obezbeđenje sigurnosti mreže preko granica i za poboljšanje integracije tržišta. Pravilo o zahtevima za priključenje potrošača obuhvata zajedničke uslove za povezivanje na visokonaponske mreže za velike industrijske potrošače i korisnike distributivnih mreža. Pravila treba posle odobrenja u nadležnim komitetima da prođu tromesečnu proveru u Evropskom parlamentu i Savetu EU, da bi EK mogla da ih prihvati kao zakon. **Reuters**

BUDMPEŠTA - Mađarski premijer Viktor Orban najavio je renacionalizaciju, ili reprivatizaciju, „šest do sedam“ distributera električne energije u cilju politike snižavanja računa za struju za domaćinstva i za privredu. 'Još se ne mogu kazati detalji, ali ozbiljno pregovaramo o otkupu najmanje šest ili sedam distributivnih firmi koje su ranije privatizovane', kazao je Orban i obećao da će, ako sadašnja vlada opet bude izabrana, u roku od dve godine energetske kompanije opet učiniti „javnim i neprofitnim“. „Javna preduzeća ne treba da ostvaruju profit ... a cene energije treba spustiti na američke nivoe, kako bi privreda zemlje postala konkurentna“, kazao je premijer Orbán. Izjave Orbana, date u redovnom radijskom obraćanju naciji u petak, izazvale su lavinu komentara, posebno stav o „neprofitabilnom poslovanju komunalnih firmi“, pa je dva dana kasnije, 23. septembra portparol vlade u Budimpešti kazao da je premijer

2

pri tom mislio na upotrebu regulatornih mera kojima bi se ograničili prihodi tih kompanija. András Giró-Szász je kao primer naveo Francusku i Dansku gde javne uslužne kompanije moraju da prihvate regulatornu ulogu države. On je pojasnio i da nacionalizacija, ili eksproprijacija komunalnih kompanija nije na dnevnom redu, ali će vlada razmotriti svaku ponudu njihovih vlasnika ako reše da prodaju svoje udele.

Budapest Business Journal, Poretfolio.hu

BUDIMPEŠTA – Mađarska je reprivatizacijom firmi za skladištenje i distribuciju prirodnog gasa od nemačkog E.ON-a dobila pravo da ugovara i utiče na cene gasa, što je jedan od načina da se snize cene tog energenta u 2015. godini, objašnjeno je iz poslaničkog kluba vladajuće stranke Fidesz u mađarskom Parlamentu. Stav partije je da je „time Mađarska kupila i deo nacionalne nezavisnosti koja će omogućiti i ugovaranje niže nabavne cene gasa“. S druge strane, mađarski analitičari navode da je vlada i bez kupovine gasnih firmi mogla pregovarati o uslovima novog ugovora. S druge strane, E.ON je mađarskim kupcima isporučivao gas po ograničenim cenama zbog čega je zabeležio gubitak veći od 330 miliona evra, od čega je deo bio prebačen na krajnje kupce pod stavkom 'faktora korekcionni element'. Tako će i za Mađarsku realna cena gasa i dalje zavisiti od promena na globalnom tržištu, a ne od izgleda vlasničke strukture, prenosi ***Portfolio.hu***.

LONDON - Britanska opoziciona Laburistička partija najavila je da će, ako pobjedi na narednim opštim izborima, zamrznuti cene energenata u toj zemlji do 2017. godine i „razbiti monopol Big Six (šest velikih) elektroenergetskih i gasnih kompanija“. Ministar energije vlade u Londonu, konzervativac Greg Barker, rekao je da bi to donelo „nuklearnu zimu novim investicijama, masovna otpuštanja i raketiranje cena energije posle njihovog odmrzavanja“.

EUObserver

3

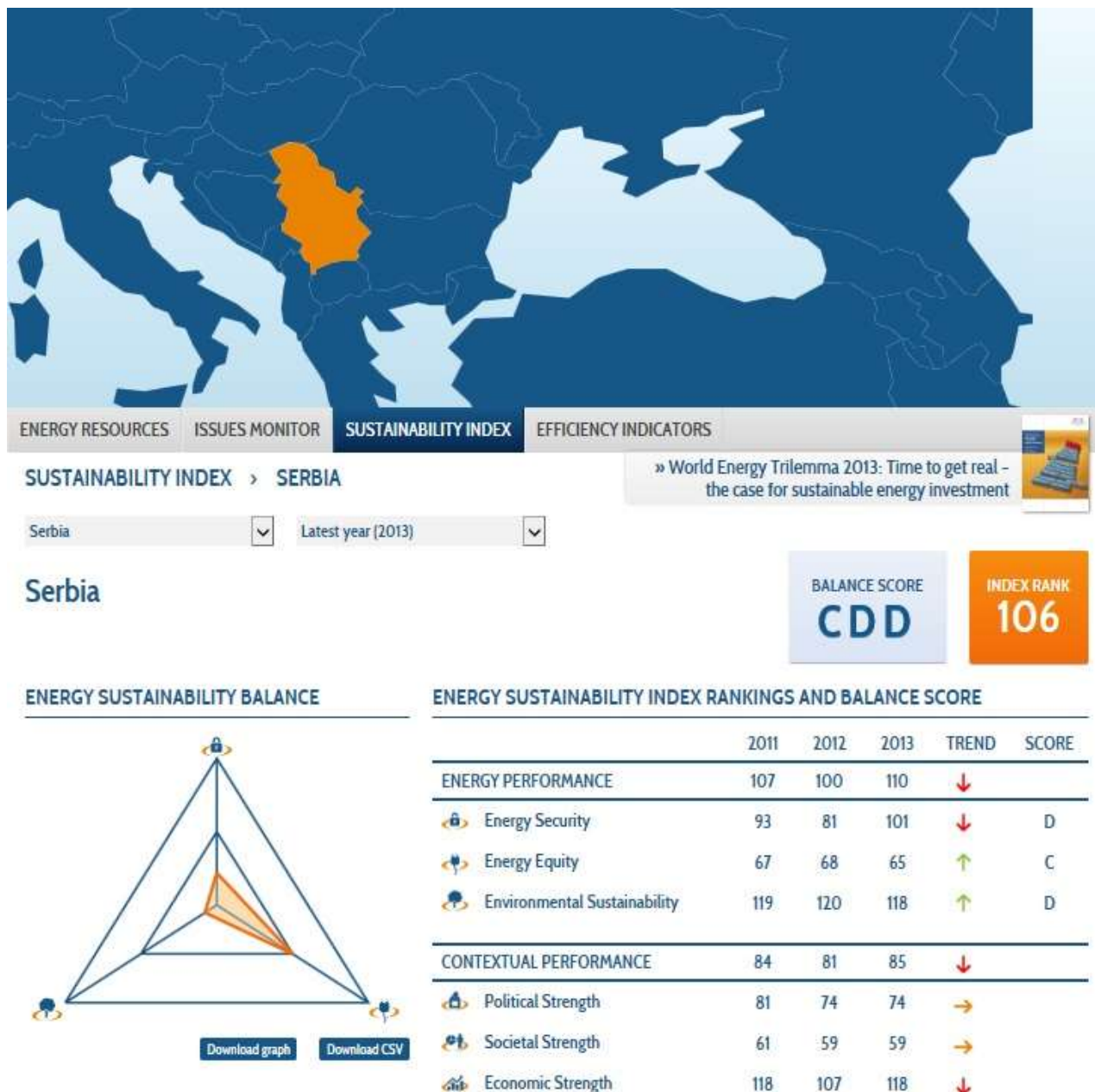

VILNJUS - Unutar EU postoji saglasnost oko potrebe postavljanja ciljeva za smanjenje emisije CO2 za 2030, podjeljenost oko cilja za obnovljive izvore energije i skretanje pogleda sa ciljeva energetske efikasnosti, konstatovao je komesar za energiju Gunther Oettinger, na press konferenciji održanoj posle prošlonedeljnog neformalnog sastanka ministara energije EU28 u Vilnjusu.

VILNJUS – NATO je otvorio (20. sept.) Centar za energetska bezbednost u Litvaniji, sa mandatom da istražuje i savetuje 28 zemalja članica vojne alijanse oko načina osiguranja snabdevanja energijom njihovih vojnih operacija. NATO je otvaranje Centra obrazložio stavom da su linije snabdevanja energijom i ključni infrastrukturni objekti „često na meti“ terorista i IT hakera, kao i potrebom uvođenja mera energetske efikasnosti u poslovima Alijanse. Kao primer navodi se da su poslednjih godina NATO snage u Afganistanu trošile više od četiri miliona litara goriva dnevno. *Energy Live News*

LONDON – Srbija je pala na 106. mesto ovogodišnje liste Svetske energetske održivosti, koju za 129 zemalja redovno objavljuje Svetski energetski savet (WEC). To je sedam mesta slabije od položaja iz 2012.

4

godine, a pad je prvenstveno posledica slabije energetske bezbednosti – jednog od tri indeksa (uz dostupnost energetske izvora stanovništvu i ekoloških posledica) koji određuju ukupan položaj zemalja. Ovo globalno energetsko telo UN u izveštaju za Srbiju ukazuje na nešto smanjene rezerve nafte u proteklih godinu dana, dok su ostali pokazatelji uglavnom nepromenjeni, pa se položaj na dnu liste više pripisuje jačanju energetske pokazatelja drugih zemalja. WEC navodi da Srbija, uprkos činjenici da joj u energetske miks hidro-energija učestvuje sa trećinom, ima pred sobom ozbiljne izazove u pogledu zaštite okoline. Posebno zbog „ekstremno visokog nivoa emisija CO2 iz termoelektrana“. Inače, prva na listi je Švajcarska, a slede uglavnom evropske države, dok su SAD na 17. mestu.

LONDON – Britanski energetska eksperti ocenili su na skupu u Londonu da zvuči “neverovatno” 110 milijardi funti (139 mlrd.€) skup plan finansiranja “energetske tranzicije” te zemlje u narednih deset godina,

jer niti Britanija, niti područje Evropske unije u celini nisu atraktivna mesta za investiranje u energetiku. Na skupu koji je organizovao Britanski institut za ekonomiku energetike, rečeno je da je energetika u 2009. bila privredni sektor sa najlošijim rezultatima u Evropi, gori i od bankarstva – i da se radi o evropskom, a ne globalnom fenomenu. Investitorima poseban problem predstavlja neizvesna

5

zarada od ulaganja stotina milijardi u veoma kratkom vremenskom periodu u potpuno nove projekte u energetici. Zauzvrat, stopa povraćaja kapitala će ići na dole, dok će nivo ostvarenog profita ipak (zbog obima investicija) delovati previsok teret za potrošače i političare, konstatovano je na skupu. **EUObserver**

FRANKFURT – Vodeće nemačke energetske kompanije E.On i RWE izgubile su vrednost na berzi (1,7%, odnosno 1,2%) posle izbora u toj zemlji i poraza partije Slobodnih demokrata, zbog čega kancelarka Angela Merkel traži novog saveznika za podelu vlasti. **DPA** navodi da ova situacija otvara pitanje ko će morati da podnese trošak gašenja nuklearnih elektrana u toj zemlji i subvencija obnovljivih energetskih izvora. Investitori očekuju dodatne pritiske na energetske kompanije, a trgovački izvori koje citira agencija, ne isključuju mogućnost zaustavljanja energetskog zaokreta

For some reason,
when we say green,
you see red.

e-on

ESEN - RWE, druga po veličini nemačka kompanija u sektoru energije, najavila je da će ove godine isplatiti dva puta manju dividendu zbog mešovite izgleda kada je u pitanju profit i proizvodnja električne energije, preneo je **Reuters**. Grupacija predviđa za tekuću godinu operativni profit od 5,9 milijardi i neto profit od 2,4 milijarde. Isti izvor navodi da RWE razmatra i mogućnost gašenja 3.000 radnih mesta, kao i zamrzavanje plata za naredne tri godine, u okviru plana "Neo".

BRNO - Francuska nuklearna firma Areva podigla je na sudu u Brnu tužbu protiv češkog ČEZ-a zbog isključivanja iz tendera za izgradnju dva dodatna reaktora u NE Temelin (foto). Češka energetska kompanija isključila je Arevu iz međunarodnog tendera jer njena ponuda navodno nije odgovarala tehnički, ni pravno uslovima konkursa. Budući da je Areva najavila da ide do kraja, ako izgubi ovaj slučaj, ostaje joj još žalba češkom Vrhovnom sudu, javlja češki dnevnik *Prague Monitor*.

OSLO - Norveška vlada je odložila realizaciju plana domaće naftne kompanije Statoil za „hvatanje i skladištenje ugljendioksida (CCS) u podzemlju – zbog previsoke investicije. Statoil je 2006. godine potpisao ugovor s vladom o razvoju postrojenja za CCS u rafineriji nafte Mongstad, a vlada je finansirala projekt, da bi sada zaključila da su potrebne promene jer troškovi iznose oko 500 miliona dolara, javlja agencija *UPI*.

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE - OIE

6

BRISSEL/BERLIN – Evropska komisija objavila je nedavno izveštaj u kome kritikuje *Energiewende*, energetska revoluciju koja je u toku u Nemačkoj, tačnije previsoku cenu potsticanja obnovljivih izvora energije (OIE), radi zamene nuklearnih kapaciteta i energana na fosilna goriva, objavljuje 26. septembra *Hydrogen Fuel News*. Izveštaj donosi i preporuke vezane za energetska tranziciju Nemačke i navodi

mere koje bi Berlin trebalo da razmotri kako bi ublažio posledice forsiranja OIE. *Energiewende* pored ostalog teži smanjenju emisija CO2 iz energetska sektora za 95% do 2050. i povećanje energetska efikasnosti do tog datuma u Nemačkoj za 50%. U 2050. najmanje 60% energetska potreba Nemačke mora biti pokriveno iz OIE.

BERLIN - Nemačko udruženje industrije BDI, koje okuplja 100.000 kompanija, zatražilo je od premijerke Angele Merkel da posle reizbora ukine subvencije za obnovljive izvore energije. Ta asocijacija već duže vreme

upozorava da su subvencije štetile industrijskoj konkurentnosti pritiskom na rast cena električne energije. Merkel je uoči izbora obećavala promene u sistemu potsticanja OIE, ali je i izjavila je da neke subvencije treba zadržati. Prema BDI-u subvencije bi trebalo da budu ograničene na kraći vremenski period i da pokrivaju samo rani tehnološki razvoj, objavio je *EMP*.

SARAJEVO - Hrvatsko-mađarski konzorcijum INA-MOL tužio je Vladu Federacije BiH po osnovu sudskih sporova koje je preuzeo dokapitalizacijom Energopetrola iz marta 2006. godine, a koje sada mora da nadoknadi aktuelna Vlada FBiH, piše *Dnevni avaz*. INA-MOL potražuje 34,8 miliona evra, a konzorcijum je pokrenuo i arbitražni postupak pred Međunarodnom trgovačkom komorom u Parizu da bi naplatio ova

7

sredstva. List navodi da je tužba posledica „katastrofalnog ugovora o dokapitalizaciji Energopetrola“ iz 2006. Prema jednoj od odredbi ovog ugovora, Vlada FBiH, obavezala se da će preuzeti sva dugovanja u ovom procesu, uključujući i potraživanja radnika koja su iznosila više od 10 miliona evra. INA i MOL iskoristili su ovu odredbu da bi potraživanja radnika usmerili na Vladu FBiH, iako je konzorcijum većinski vlasnik s kapitalom od 67%, dok država drži 22%. U slučaju da Međunarodna trgovačka komora presudi u korist INA-MOL-a moguće je da će uslediti stotine radničkih tužbi u iznosu i do 40 miliona evra, piše sarajevski dnevnik.

BUKUREŠT - Energy Financing Team (EFT) planira investicije od nekih 50 miliona evra u jednu hidro ili u termoelektranu na uglj u Rumuniji, kazao je potpredsednik kompanije Miloš Hamović. On je dodao da će EFT za potrebe investicija u regionu, formirati u narednih godinu dana veliki specijalni fond za energiju. romania-insider.com

SOFIJA – Bugarska domaćinstva su tokom 2012. godine izdvajala 14,4% prosečnog godišnjeg prihoda na račune za energiju, što znači da pod kategoriju energetske sirotinje dolazi i deo bugarske srednje klase, kaže Martin Canov, analitičar Centra za proučavanje demokratije. **24 Chasa**.

ZAGREB - Dve trećine hrvatskih domaćinstva troši više od deset odsto ukupnih prihoda na osnovne energetske potrebe pa, prema najčešće korišćenoj međunarodnoj metodologiji, spadaju u kategoriju energetske sirotinje, pokazuju rezultati minule nedelje predstavljenog istraživanja agencije GfK i Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP). Istraživanje je pokazalo da od prosečnog ukupnog prihoda od 840 evra mesečno, hrvatska domaćinstva na osnovne energetske potrebe troše

102,6 evra ili 12,2 odsto. U većini drugih zemalja EU više od deset odsto ukupnih prihoda na osnovne energetske potrebe troši između 10 i 40 odsto domaćinstva, kaže stalna predstavnik UNDP-a u Hrvatskoj Louisa Vinton.

PODGORICA - Na zahtev nekoliko zainteresovanih kompanija i konzorcijuma za izgradnju drugog bloka termoelektrane Pljevlja, Vlada Crne Gore i EPCG doneli su u sredu odluku o prolongiranju roka za dostavljanje ponuda, umesto do 30. septembra, do 31. oktobra 2013. godine. "EPCG, shodno Studiji za izgradnju drugog bloka TE, ima nameru da izgradi novu jedinicu, snage od 220 do 300 megavati, na lokaciji postojećeg prvog bloka", ističu u EPCG. Opređenjenje EPCG je, kako su kazali njeni predstavnici, da se najbolji

ponuđač izabere bez tenderske procedure, dok bi se projekat realizovao kroz međudržavni ugovor. Obaveza ponuđača bila bi da obezbedi kredit od 75 do 85 odsto ukupno potrebnog novca za realizaciju projekta ili da, u određenom procentu uz finansiranje projekta, ponudi opciju zajedničkog ulaganja", istakli su u EPCG. **Reuters** navodi da se projekat procenjuje na oko 300 miliona evra.